

Spis treści

PRZEDMOWA	11
WYKAZ SKRÓTÓW	13
WSTĘP	15
ROZDZIAŁ 1. ARGUMENTACJA ŚREDNIOWIECZNYCH KANONISTÓW NA RZECZ ZASKARŻALNOŚCI WSZYSTKICH UMÓW	23
1.1. Wprowadzenie	23
1.1.1. Punkt wyjścia	23
1.1.2. Uwagi metodologiczne i formalne	25
1.2. Argument formalny z autorytetu źródeł prawa	27
1.2.1. Uwagi wprowadzające	27
1.2.2. Pismo Święte	30
1.2.3. Ustawodawstwo synodalne	35
1.2.4. Pisma Ojców Kościoła i listy papieskie	41
1.2.5. Prawo cywilne	43
1.2.6. <i>Communis opinio canonistarum</i>	45
1.2.7. Wnioski	48
1.3. Argument teologiczny	49
1.3.1. Uwagi wprowadzające	49
1.3.2. <i>Mortaliter peccat</i>	50
1.3.2.1. Odkrycie argumentu poprzez syntezę źródeł – Huguccio	50
1.3.2.2. Pierwsze sto lat rozwoju argumentu	55
1.3.2.3. Utrwalenie i petryfikacja argumentu	64
1.3.3. <i>Detrimentum salutis aeternae</i>	74
1.3.4. Wnioski	77
1.4. Argument praktyczno-społeczny	78
1.4.1. Uwagi wprowadzające	78
1.4.2. <i>Pax servetur, pacta custodiantur</i>	79
1.4.3. <i>Pacta debent obtinere suam firmitatem</i>	90
1.4.4. Wnioski	94
1.5. Inne argumenty	94
1.6. Podsumowanie	96

ROZDZIAŁ 2. KANONISTYCZNA IDEA ZWIĄZANIA DANYM SŁOWEM W OKRESIE NOWOŻYTNYM	99
2.1. Wprowadzenie	99
2.2. Kanonistyka – ciągłość doktryny	101
2.2.1. Uwagi wprowadzające	101
2.2.2. Wybrani kanoniści	102
2.2.2.1. Marco Mantova Benavides	102
2.2.2.2. Henricus Canisius	104
2.2.2.3. Emanuel González Téllez	107
2.2.2.4. Prospero Fagnani	110
2.2.2.5. Agostinho Barbosa	113
2.2.2.6. Ehrenreich Pirhing	114
2.2.2.7. Anacletus Reiffenstuel	118
2.2.3. Wnioski	120
2.3. Druga scholastyka – recepcja	121
2.3.1. Uwagi wprowadzające	121
2.3.2. Wybrani autorzy drugiej scholastyki	123
2.3.2.1. Fortún García de Ercilla y Arteaga	123
2.3.2.2. Diego de Covarrubias y Leyva	124
2.3.2.3. Martín de Azpilcueta	125
2.3.2.4. Luis de Molina	126
2.3.2.5. Leonardus Lessius	127
2.3.2.6. Paul Laymann	129
2.3.2.7. Pedro de Oñate	130
2.3.3. Wnioski	132
2.4. Humanizm prawniczy – zaskarżalność umów zgodnie z prawem rzymskim	133
2.4.1. Uwagi wprowadzające	133
2.4.2. Wybrani autorzy humanizmu prawniczego	134
2.4.2.1. François Connan	134
2.4.2.2. Jacques Cujas	136
2.4.2.3. Hugues Doneau	138
2.4.2.4. Antoine Favre	139
2.4.3. Wnioski	141
2.5. Holenderska jurysprudencja elegancka – prawo kanoniczne jako przykład o male- jącym znaczeniu	141
2.5.1. Uwagi wprowadzające	141
2.5.2. Wybrani autorzy holenderskiej jurysprudencji eleganckiej	142
2.5.2.1. Matthaëus Wesenbeck	142
2.5.2.2. Arnold Vinnius	145
2.5.2.3. Ulrik Huber	147
2.5.2.4. Johannes Voet	149
2.5.3. Wnioski	150
2.6. Szkoła prawa natury – ukryta recepcja albo ponowne odkrycie	151
2.6.1. Uwagi wprowadzające	151
2.6.2. Prekursorzy	152

2.6.3.	Hugo Grocjusz	155
2.6.4.	Niemieccy teoretycy szkoły prawa natury	160
2.6.4.1.	Samuel Pufendorf	160
2.6.4.2.	Christian Thomasius	162
2.6.4.3.	Christian Wolff	165
2.6.4.4.	Daniel Nettelblatt	170
2.6.5.	Francuscy teoretycy szkoły prawa natury	172
2.6.5.1.	Jean Domat	172
2.6.5.2.	Robert-Joseph Pothier	174
2.6.6.	Wnioski	176
2.7.	Usus modernus – recepcja i zapomnienie	178
2.7.1.	Uwagi wprowadzające	178
2.7.2.	Literatura porównawcza <i>ius civile</i> i <i>ius canonicum</i>	179
2.7.2.1.	Ogólna charakterystyka literatury porównawczej	179
2.7.2.2.	Konrad Rittershausen	180
2.7.2.3.	Jacobus Maestertius	183
2.7.2.4.	Inni autorzy	186
2.7.3.	Wybrani autorzy <i>usus modernus</i>	189
2.7.3.1.	Georg Adam Struve	189
2.7.3.2.	Samuel Stryk	191
2.7.3.3.	Justus Henning Böhmer	194
2.7.3.4.	Johann Gottlieb Heineccius	195
2.7.3.5.	Ludwik Julius Friedrich Höpfner	198
2.7.3.6.	Christian Friedrich von Glück	200
2.7.4.	Wnioski	203
2.8.	Podsumowanie	204

ROZDZIAŁ 3. AKTUALNOŚĆ ŚREDNIOWIECZNEJ ARGUMENTACJI KANONISTÓW A WSPÓŁCZESNE TEORIE UMÓW 208

3.1.	Wprowadzenie	208
3.2.	Ratio wiążącej mocy umów a anglosaskie teorie kontraktu	210
3.2.1.	Uwagi wprowadzające	210
3.2.2.	Rola argumentacji historycznej w teoriach kontraktu	211
3.2.2.1.	Teoria kontraktu a historia kontraktu	211
3.2.2.2.	Wpływ kanonistyki na anglosaskie prawo kontraktowe	212
3.2.2.3.	Historia prawa umów a teorie kontraktu	215
3.2.3.	Zarys problematyki ogólnej teorii umów w <i>common law</i>	217
3.2.4.	Systematyka teorii kontraktu	221
3.2.4.1.	Problematyka systematyzacji teorii kontraktu	221
3.2.4.2.	Pytanie analityczne – co charakteryzuje zobowiązanie kontraktowe?	223
3.2.4.3.	Pytanie normatywne – dlaczego zobowiązanie kontraktowe jest prawnie skuteczne?	225
3.2.5.	Współczesne problemy teorii kontraktu	227
3.2.6.	Wnioski	235

3.3. Ratio wiążącej mocy umów: argumentacja kanonistów a dyskusja prawników	
<i>common law</i>	237
3.3.1. Uwagi wprowadzające	237
3.3.2. Teorie kontraktu a argumentacja kanonistyczna: podobieństwa <i>in concreto</i>	237
3.3.3. Teorie kontraktu a argumentacja kanonistyczna: podobieństwa <i>in genere</i>	240
3.3.4. Wnioski	242
3.4. Ratio wiążącej mocy umów a doktrynalna zasada swobody umów w tradycji <i>civil law</i>	243
3.4.1. Uwagi wprowadzające	243
3.4.2. Ogólne teorie umów leżące u podstaw kodyfikacji	244
3.4.2.1. Ogólna teoria umów a kodyfikacja	244
3.4.2.2. Ujęcie doktrynalnej zasady swobody umów w <i>Code civil</i>	246
3.4.2.3. Ujęcie doktrynalnej zasady swobody umów w <i>Bürgerliches Gesetzbuch</i>	249
3.4.2.4. Ujęcie doktrynalnej zasady swobody umów w polskich kodyfikacjach prawa zobowiązań	254
3.4.3. Znaczenie poszukiwania <i>ratio</i> wiążącej mocy umów	262
3.4.4. Argumenty kanonistyki a <i>ratio</i> wiążącej mocy umów w tradycji <i>civil law</i>	267
3.4.4.1. Uniwersalny charakter argumentacji kanonistycznej	267
3.4.4.2. Argumentacja teologiczna – argumentacja moralna	268
3.4.4.3. Argumentacja społeczna	270
3.4.4.4. Argument z autorytetu	272
3.4.5. Wnioski	273
3.5. Podsumowanie	274
ZAKOŃCZENIE	276
ANEKS. PACTA SUNT SERVANDA I ŚREDNIOWIECZNA KANONISTYKA	281
ŹRÓDŁA	287
LITERATURA	293
INDEKS ŹRÓDEŁ	317
INDEKS OSÓB	322
STRESZCZENIE (Kanonistyczne uzasadnienie swobody umów w zachodniej tradycji prawnej)	330
SUMMARY (Canonistic Justification of Freedom of Contract in the Western Legal Tradition)	332